

Paisatge i participació

De la sensibilització a l'acció ciutadana pel paisatge

CURS DE PAISATGE PER A RESPONSABLES POLÍTIQS I PER A TÈCNICS
DE L'ADMINISTRACIÓ LOCAL

Miravet, 3 de juny de 2019

Xavier Sabaté

x.sabate@espaitres.net

I una frase:

*Tant de mains pour transformer ce monde
Et si peu de regards pour le contempler*

JULIEN GRACQ

...una combinació indissociable

Dibuix: Miguel Herranz, a Busquets, J
(2011). *La sensibilització en paisatge*

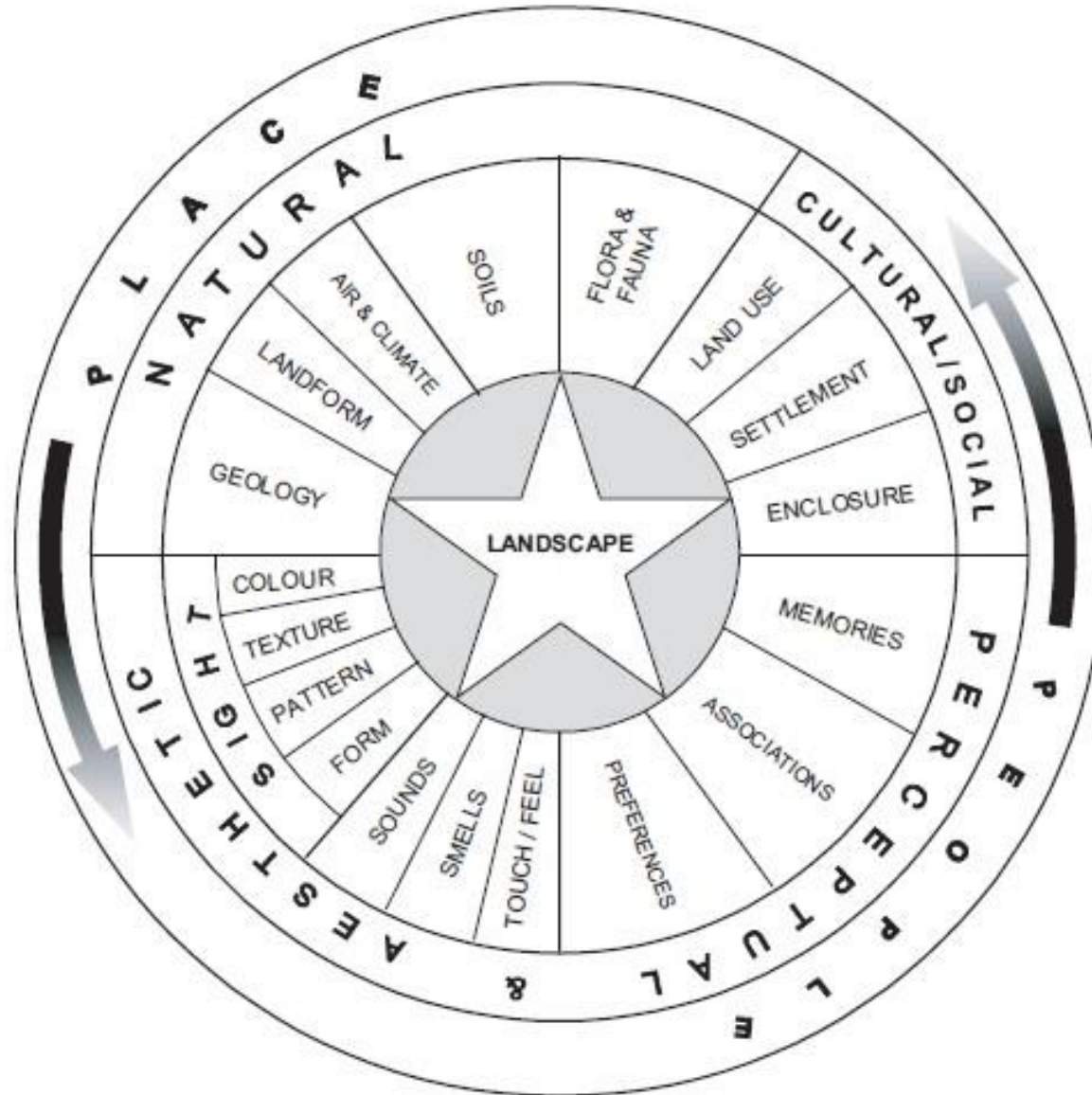

Dibuix: Miguel Herranz, a Busquets, J (2011). *La sensibilització en paisatge*

Àrea, tal com la percep la població, el caràcter de la qual és resultat de la interacció de factors naturals i/o humans.

Conveni Europeu del Paisatge (art. 1)

Concepte de paisatge

Font: The Countryside Agency, LCA Guidance (2000)

Participar significa “ser part” d’alguna cosa o
“formar part” d’alguna cosa

“El procés mitjançant el qual els individus incideixen en decisions sobre les institucions, programes i territoris que els afecten”

Heras, 2002. *Entretantos*

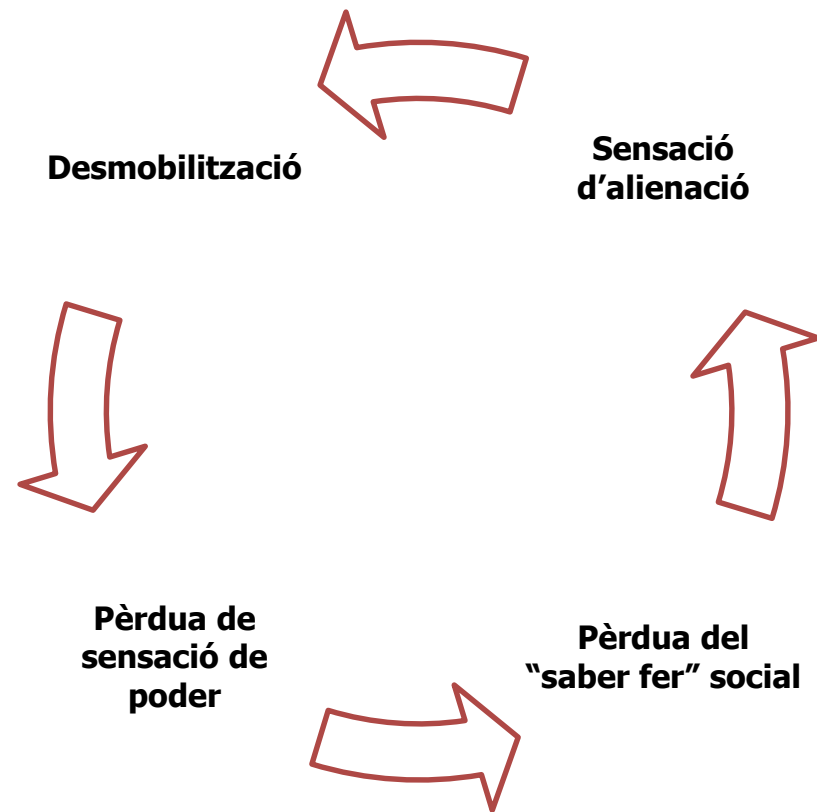
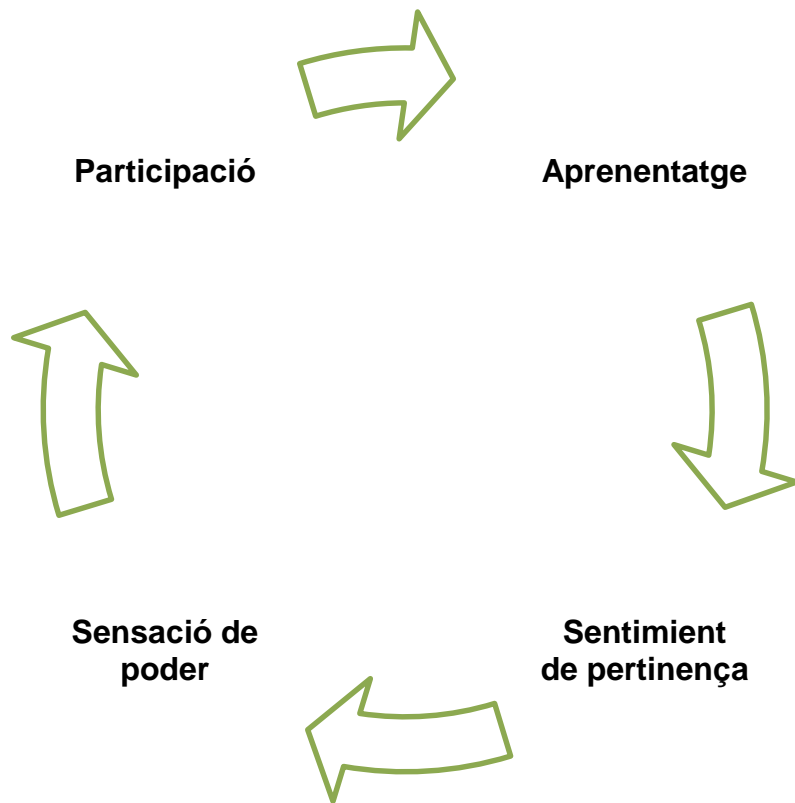
Participació, per què?

Decisions més intel·ligents, ja que permet disposar de les aportacions, els coneixements i les sensibilitats dels diversos agents socials i econòmics implicats en les polítiques.

Implementació més eficient, ja que facilita que els participants transformin les seves opinions inicials per altres més reflexionades. Les decisions preses a través de processos participatius estan més legitimades i millor compreses pel conjunt de la ciutadania.

Construcció de ciutadania i societat civil, ja que amplia la dimensió democràtica de les estructures i procediments polítics. La participació és la principal escola de democràcia. Fomenta la integració social, reforçant i estructurant les comunitats i incloent les minories en la presa de decisions.

cercles virtuós i viciós

Font: Heras, 2002

Participació en el reconeixement i diagnòstic del paisatge

Dibuix: Miguel Herranz, a Busquets, J (2011). *La sensibilització en paisatge*

Barcelona, 22@, activitat 1

Tornar a veure la [introducció](#)

Us heu registrat amb el nom visitant

Tornar al [mapa distribuïdor](#)

La renovació del paisatge urbà

Descobriu el paisatge de **Barcelona**.

Heu de **trobar els sis elements** que hi ha ocults en el paisatge de Barcelona. Recordeu que podeu fer servir els controls de l'esquerra per ampliar i desplaçar la imatge, així us serà més fàcil trobar els elements ocults. Un cop els hagueu trobat tots sis, haureu de respondre la **pregunta de pas** per poder passar a l'activitat 2.

[Necessiteu ajuda?](#)

activitat 1
Pregunta de pas.

De fàbrica a universitat

En la restauració del districte 22@ s'han mantingut algunes naus industrials de valor arquitectònic i edificis d'entitats que recorden el ric passat obrer i associatiu i també blocs d'habitatges. L'antiga fàbrica tèxtil de Can Aranyó s'ha rehabilitat per acollir el campus universitari de l'Audiovisual i de la Imatge. Altres edificis industrials es reutilitzen com a habitatges.

[Anterior](#) [Següent](#)

Participació en
catàlegs de paisatge
de Catalunya

www.catpaisatge.net

Paisatge i participació Ciutadana Observatori del Paisatge, 2010

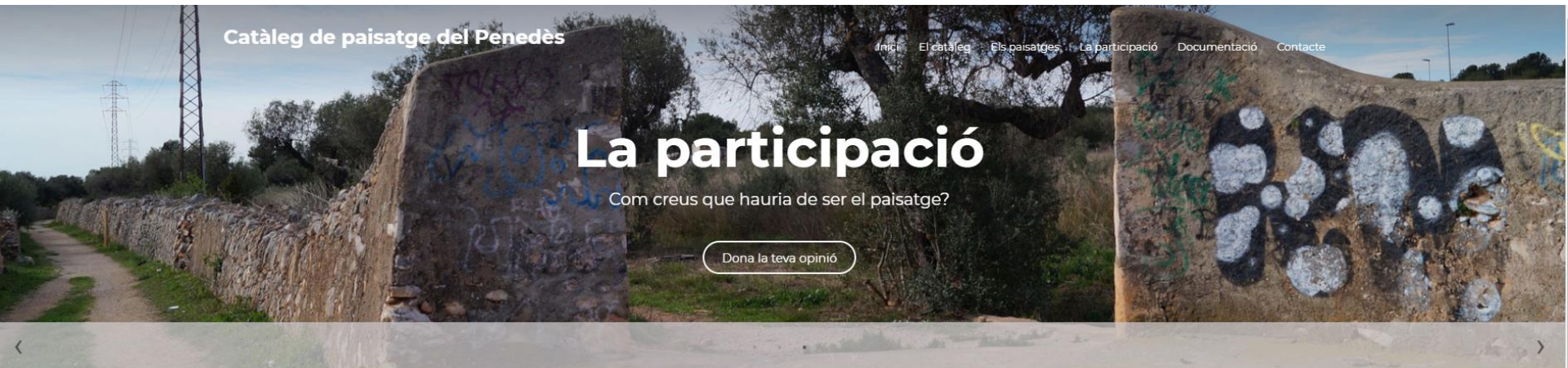
Participació en el Catàleg de paisatge del Penedès (2018-2019)

Diputació Tarragona

Observatori del Paisatge

Els tallers participatius ja tenen data

- Divendres 7 de juny de 2019: El Vendrell
- Dissabte 8 de juny de 2019: Igualada
- Divendres 14 de juny de 2019: Vilafranca del Penedès
- Divendres 28 de juny de 2019: Vilanova i la Geltrú

Per tal de preparar millor cada un dels tallers, us agraïrem que us inscriviu a través del següent formulari: www.bit.ly/tallerspaisatge abans del divendres 31 de maig a les 15h.

Més informació

<http://paisatgepenedes.cat/>

Paisatge transfronterer a la Cerdanya

El paisatge transfronterer de la Cerdanya

Le paysage transfrontalier de la Cerdagne

PARTICIPEU!

Omplint l'enquesta del dors i dipositant-la al vostre ajuntament

O bé responen una breu consulta a www.catpaisatge.net/cerdanya/cat

I. Quina relació teniu amb la Cerdanya?

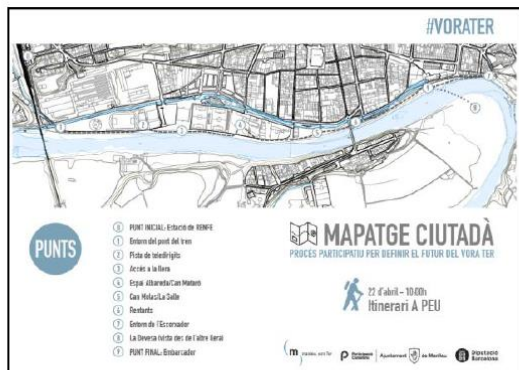
Viu a la Cerdanya i és el vostre municipi? Viu a la Cerdanya i no és el vostre municipi?

Viu fora de la Cerdanya i és el vostre municipi? Viu fora de la Cerdanya i no és el vostre municipi?

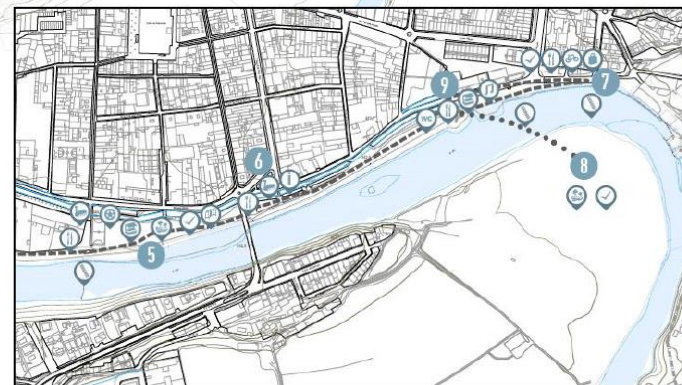
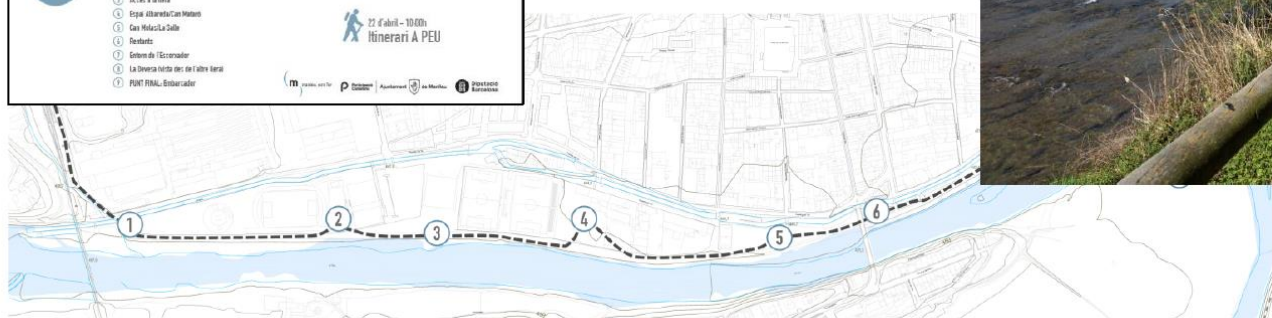

<http://paisatgecerdanya.parc-pyrenees-catalanes.fr/ca/>

Procés participatiu sobre el passeig del Ter a Manlleu (Osona)

m manlleu, vora Ter

Concertació pel paisatge

Cartes del paisatge

i custòdia del territori

Diputació Tarragona

Observatori del Paisatge

Dibuix: Miguel Herranz, a Busquets, J
(2011). *La sensibilització en paisatge*

Diputació Tarragona

<http://paisatgellucanes.cat/>

La custòdia del territori, una eina de consens

Estratègia per implicar institucions i persones propietàries i usuàries de terres en la conservació de la natura i el paisatge, amb el suport d'una gran diversitat d'agents de la societat civil.

Model de conservació basat en:

Acord àgil

Contacte regular

Seguiment anual de la finca i dels acords per part de l'entitat de custòdia.

La custòdia del territori, els seus protagonistes

Figura 1. Agents implicats en la custòdia del territori

El meandre de Sebes a Flix

On: Flix

Què: Espais Naturals

Qui: Ajuntament de Flix, Grup de Natura Freixe, Generalitat de Catalunya

Com: Cogestió i cessió de la gestió

Quan: Des del 1999

El Grup de Natura Freixe (GNF) és una entitat sense ànim de lucre fundada a Flix (Ribera d'Ebre) l'any 1989 i dedicada a la conservació de la natura, a la divulgació dels valors naturals i a l'educació ambiental. Els inicis del GNF van estar marcats per una acció concentrada en l'àmbit local, especialment a la zona humida de Sebes i el meandre de Flix, una important zona humida de prop de

200 ha incloses al PEIN, a la XN2000 i declarada Reserva Natural de Fauna Salvatge. Aquesta implicació es remunta a principis dels anys 90, quan el GNF i l'Ajuntament de Flix promouen les primeres actuacions de millora d'aquest espai. Els resultats de la gestió han estat molt satisfactoris fins avui, com demostren els estudis de seguiment que es fan regularment.

Darrerament, per tal de complementar aquesta tasca, el GNF ha signat **7 acords de custòdia** amb propietaris privats. Així, s'implica els propietaris en la conservació dels valors naturals de cada espai en custòdia i es preserven les activitats agrícoles i ramaderes tradicionals.

Font: Grup de Natura Freixe

La Reserva Natural de Sebes, a Flix, és gestionada pel Grup de Natura Freixe

De l'acord a l'acció col·lectiva pel paisatge

Diputació Tarragona

Observatori del Paisatge

Dibuix: Miguel Herranz, a Busquets, J
(2011). *La sensibilització en paisatge*

<http://prioritat.org/>
<https://vimeo.com/166370386>
<https://vimeo.com/130884051>

Priorat Montsant Siurana

Paisatge cultural
agrícola de muntanya
mediterrània
Candidatura a
Patrimoni Mundial

Implicació ciutadana en la cura dels escocells i les jardineres de Barcelona

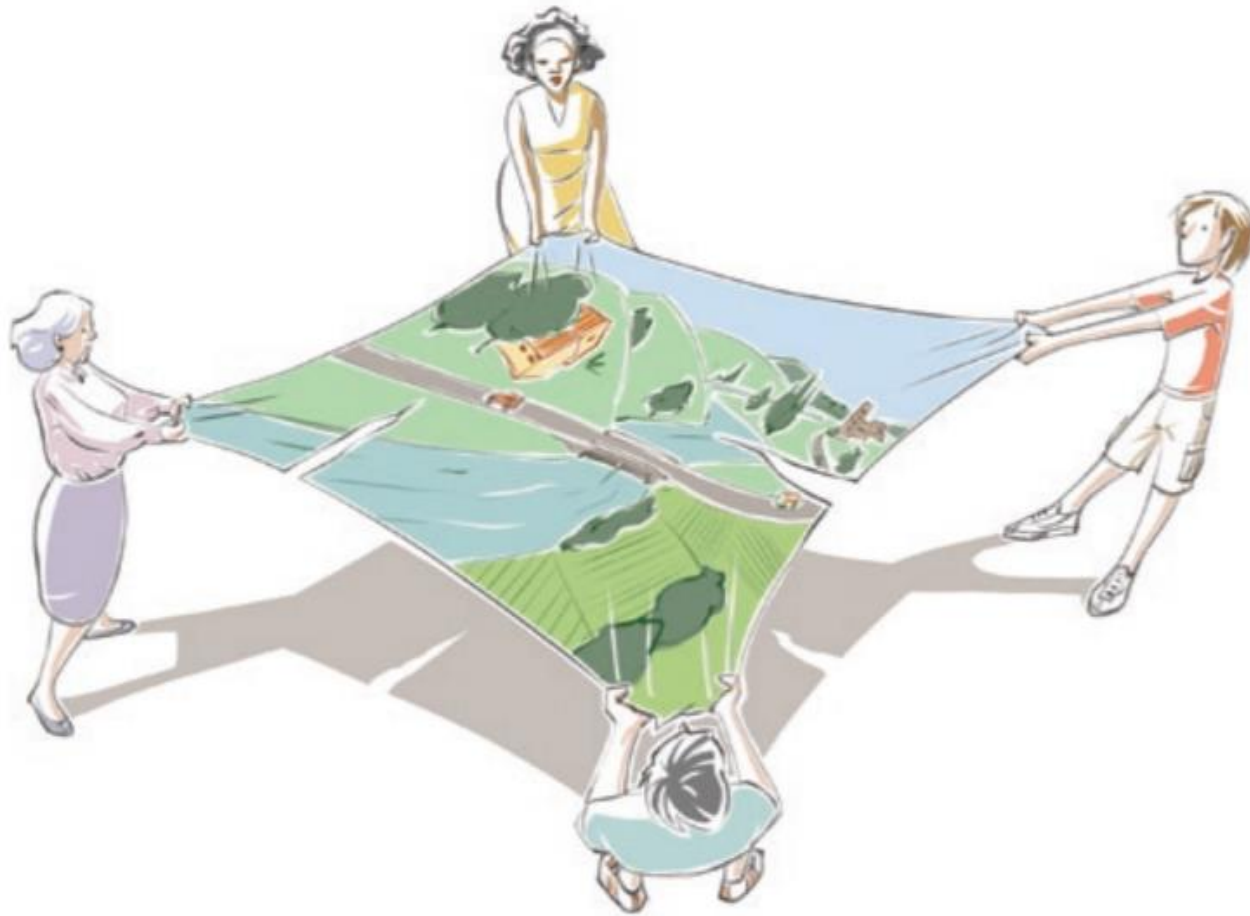

Com ho fem? Processos i tècniques de participació en paisatge

Diputació Tarragona

Observatori del Paisatge

Dibuix: Miguel Herranz, a Busquets, J (2011). *La sensibilització en paisatge*

Fase d'informació

Etapa de difusió al conjunt de la ciutadania de quina és la matèria sobre la qual es vol demanar la participació. En aquesta fase també caldrà explicar quins són els límits del procés.

- Quins continguts es treballen i quins no?
- Quin nivell de decisió tindrà la ciutadania?
- Quina és la utilitat del projecte per a la ciutadania?

Fase de debat

Etapa de promoció del diàleg i de contrast d'arguments en la qual es recullen les aportacions de les persones participants. S'usaran les metodologies més adients i diverses per arribar a tots els col·lectius afectats.

- De quins recursos de dinamització de grups disposem? Cal suport extern?
- Quines fórmules d'espai de debat s'adapten més bé a les necessitats del projecte? Trobades presencials? Virtuals? Al carrer?

Fase de retorn

En la darrera etapa del procés es trasllada el resultat a les persones participants i a la resta de la ciutadania. El retorn és important per fer palesa a la ciutadania la utilitat d'haver participat en el procés.

- Quins indicadors recollirem durant el procés per poder fer-ne el retorn?
- Per quines vies el farem? En un acte públic? Als mitjans de comunicació locals? De forma virtual?

Fase de seguiment

Facilita el seguiment del desenvolupament dels resultats del procés.

- Quines persones o equips s'encarregaran de fer el seguiment?
- Quina planificació de la comunicació farem? Quins canals utilitzarem?
- Com comunicarem el grau d'execució de les propostes o aportacions recollides?

Fase d'informació

Etapa de difusió al conjunt de la ciutadania de quina és la matèria sobre la qual es vol demanar la participació. En aquesta fase també caldrà explicar quins són els límits del procés.

- Quins continguts es treballen i quins no?
- Quin nivell de decisió tindrà la ciutadania?
- Quina és la utilitat del projecte per a la ciutadania?

El Prat Participa

Guia per a la organització d'un procés de participació ciutadana

elprat.cat/participacio

Ajuntament del Prat de Llobregat

Fase de debat

Etapa de promoció del diàleg i de contrast d'arguments en la qual es recullen les aportacions de les persones participants. S'usaran les metodologies més adients i diverses per arribar a tots els col·lectius afectats.

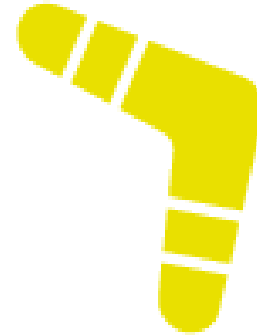
- De quins recursos de dinamització de grups disposem? Cal suport extern?
- Quines fórmules d'espai de debat s'adapten més bé a les necessitats del projecte? Trobades presencials? Virtuals? Al carrer?

Fase de retorn

En la darrera etapa del procés es trasllada el resultat a les persones participants i a la resta de la ciutadania. El retorn és important per fer palesa a la ciutadania la utilitat d'haver participat en el procés.

- Quins indicadors recollirem durant el procés per poder fer-ne el retorn?
- Per quines vies el farem? En un acte públic? Als mitjans de comunicació locals? De forma virtual?

El Prat Participa

Guia per a la organització d'un procés de participació ciutadana

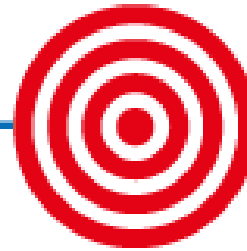
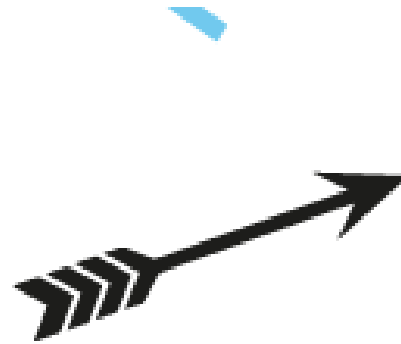
elprat.cat/participacio

Ajuntament del Prat de Llobregat

Fase de seguiment

Facilita el seguiment del desenvolupament dels resultats del procés.

- Quines persones o equips s'encarregaran de fer el seguiment?
- Quina planificació de la comunicació farem? Quins canals utilitzarem?
- Com comunicarem el grau d'execució de les propostes o aportacions recollides?

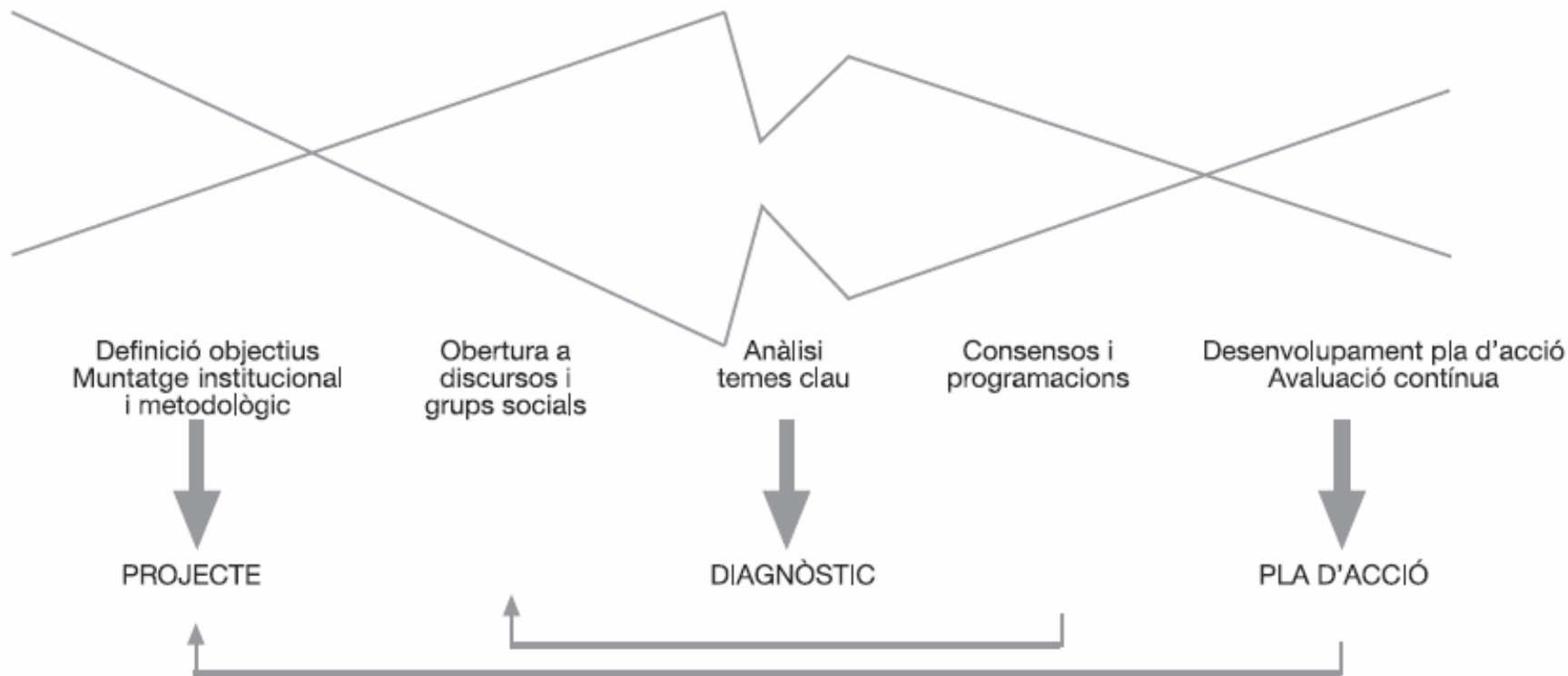
El Prat Participa

Guia per a la organització d'un procés de participació ciutadana

elprat.cat/participacio

Ajuntament del Prat de Llobregat

La lògica d'un procés participatiu

Font: PINDADO, F. (COORD); REBOLLO, Ó.; MARTÍ, J. (2007). *Eines per a la participació ciutadana 19; Participació ciutadana: bases, mètodes i tècniques (versió actualitzada)*. Barcelona: Diputació de Barcelona.

El model de la recerca social

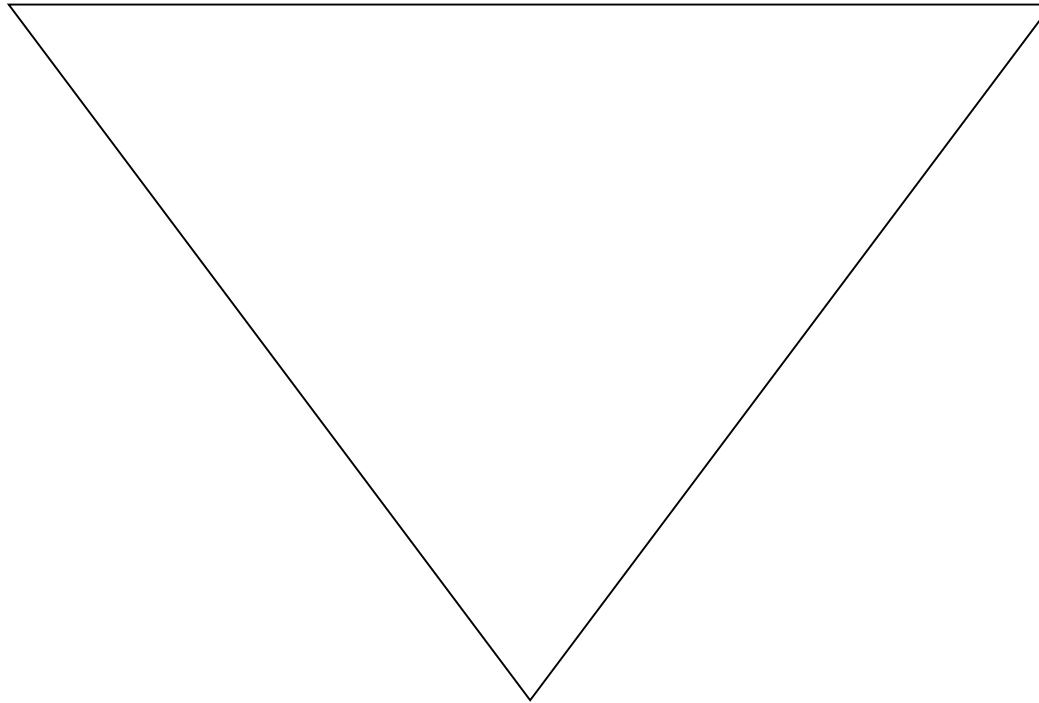
Diputació Tarragona

Observatori del Paisatge

Tècniques
quantitatives

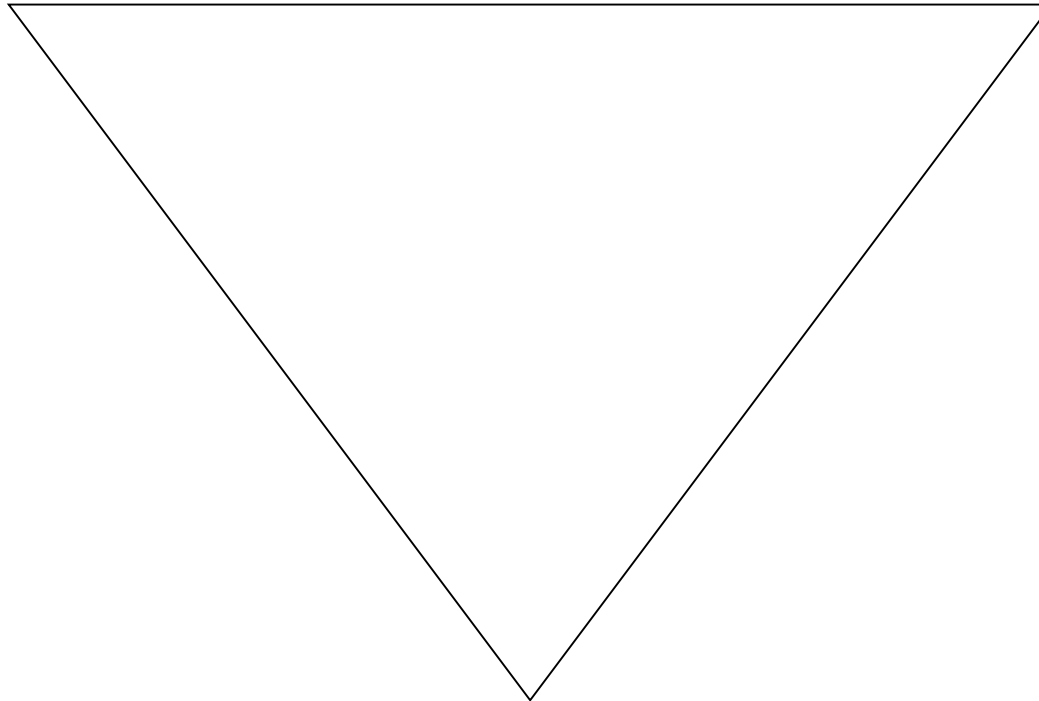
Tècniques
qualitatives

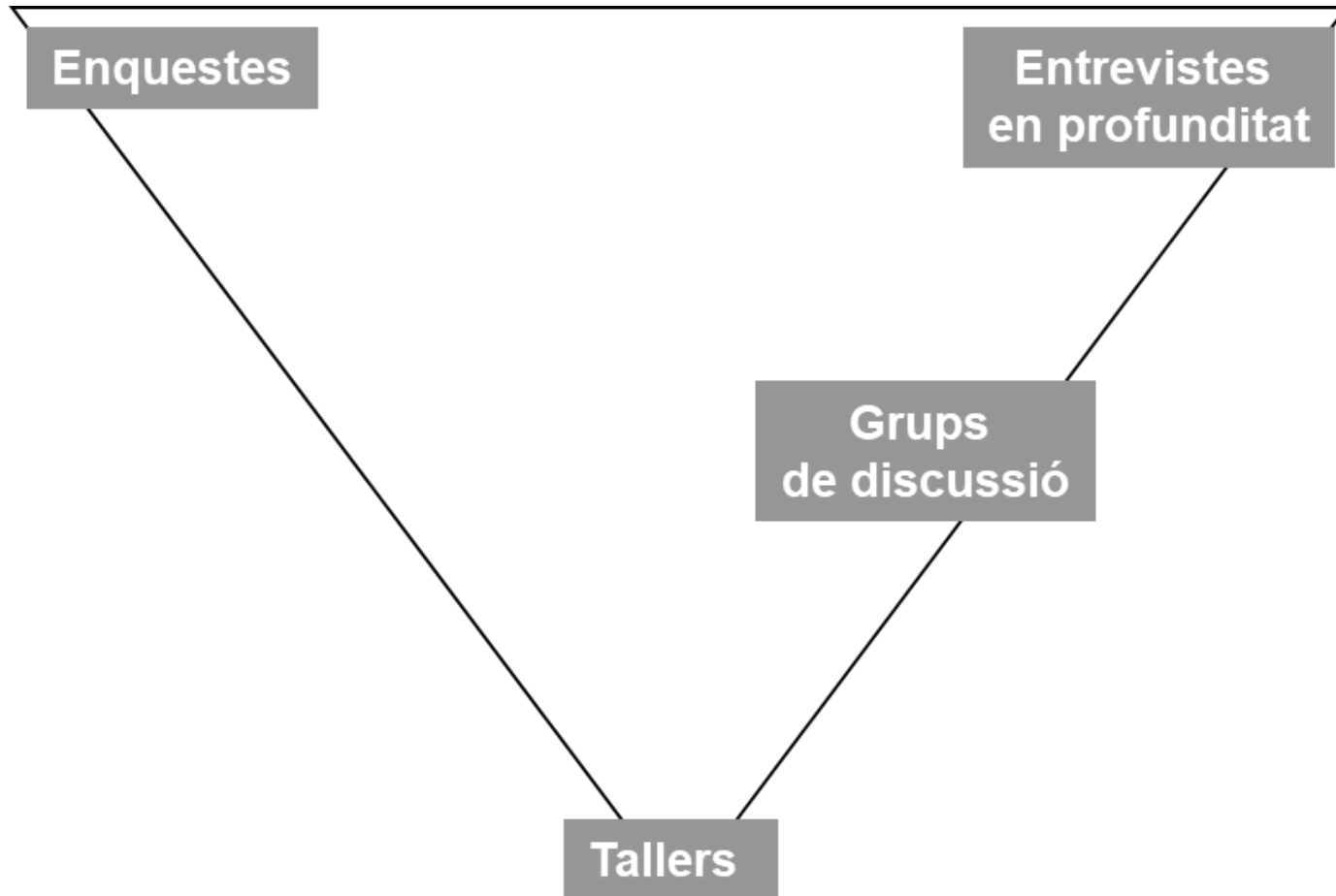
Tècniques
participatives

Què hi ha?

Com ho veiem?

Què fem?

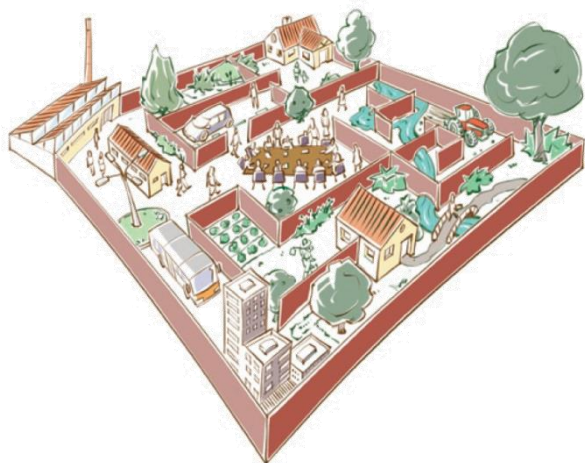
La lògica d'un procés

Diputació Tarragona

Observatori del Paisatge

Dibuix: Miguel Herranz, a Busquets, J (2011). La sensibilització en paisatge

Identificació i caracterització

Avaluació

Objectius de qualitat paisatgística

Mesures i propostes d'actuació

Fases d'elaboració dels catàlegs

Elaboració dels catàlegs de paisatge

Processos participatius

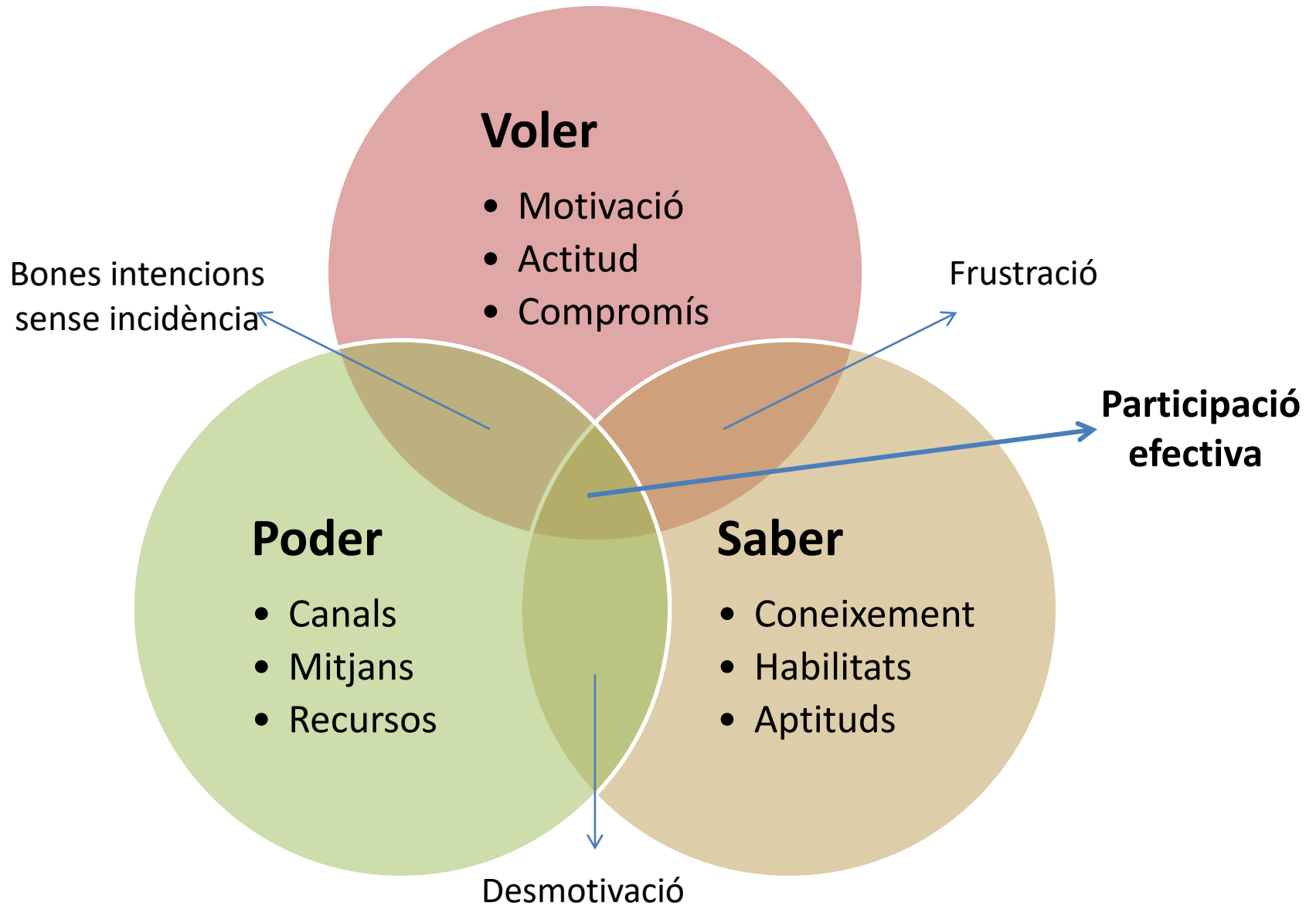
Entrevistes en profunditat

Sessions de debat

Qüestionaris en línia

1. Tot el món coneix el seu paisatge – la participació en temes de paisatge pot donar a la ciutadania la confiança para parlar sobre la gestió del territori.
2. La participació ajuda a contrastar els treballs tècnics, i genera nova informació.
3. La participació en paisatge reforça el sentiment de pertinença a un territori.
4. La participació no es pot improvisar. S'ha de tenir una idea clara dels seus objectius.
5. L'ús i combinació de diverses tècniques permet cobrir un ventall més ampli d'agents.
6. Un factor clau és la informació y la comunicació adequada... i el retorn del procés!
7. Com més "local" sigui l'escala, més "profunda" y "fàcil" és la participació.
8. Com més "de baix a dalt" sigui el procés, més transformador serà
9. Una participació efectiva contribuirà a la continuïtat dels projectes i plans de paisatge
10. Per a una participació efectiva, cal saber, poder i voler.

Paisatge i participació

De la sensibilització a l'acció ciutadana pel paisatge

CURS DE PAISATGE PER A RESPONSABLES POLÍTIQS I PER A TÈCNICS
DE L'ADMINISTRACIÓ LOCAL

Miravet, 3 de juny de 2019

Moltes gràcies!

Xavier Sabaté

x.sabate@espaitres.net

 @xavisabate

ESPAI
TRES
Territori y Responsabilidad Social

Dibuix: Miguel Herranz, a Busquets, J
(2011). *La sensibilització en paisatge*